

188. Åkerby, Toresunds sn, Selebo hd.

Pl. 90.

Litteratur: O. Hermelin, Selebo härads fornlemningar, s. 195, 207, 211, 263, 265; R. Dybeck, Runa (fol.) 2 (1875), s. 20.

Äldre avbildningar: Hermelin a. a.; Brate (ATA).

Ristningen, som är upptäckt av Olof Hermelin, befinner sig i en hage SÖ om Åkerby, på den övre sluttande sidan av ett jordfast stenblock. Marken runt omkring, som är mycket stenig, innehåller resterna av ett större gravfält. Enligt Hermelin funnos här 27 låga stensättningar och kummel och 15 låga gravhögar. Större och tydligare äro de gravhögar, som ligga längre upp i backslutningen. Hagen är genom åkrar skild från Åkerby.

Ristningen, som är nästan cirkelrund, är mycket grund och svårläst. Mest otydligt är huvudet och de två första runorna samt slutet. Höjd 1,50 m., bredd 1,62 m.

Inskrift:

purui : lit : kira + mirki : þitsa : at : morþa : auk : kuni : auk : halftan : auk : hilgufli : alt : boþur : sin
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Þyrvi let gærva mærki þetsa at Morða, ok Gunni ok Halfdan ok Hælgulfr(?) at broður sinn.

»Tyrvi lät göra detta minnesmärke efter Morde, och Gunne och Halvdan och Hælgulv efter sin broder.»

Till läsningen: 7, 10, 14, 19, 51, 67 i äro ostungna, likaså 9, 33 k. Däremot har 53 g tydlig prick. Alla runor i 50—57 **hilgufli** säkra. — Hermelin: 6—8 **let**, 33—36 **kuma**, 47—57 **uak**: **hilkufast**; Brate: **lit**, **kuna**, **a[uk]**: **hilgufli**: i. — Typiskt för ristningen är, att bistavens rundel i **þ** är mycket stor; den når i regeln till slinglinjen både upptill och nedtill.

Inskriften har flera fel: **r** är uteglömt i 61—65 **b[r]oþur**, möjligen också **u** i 9—12 **kir[u]a**, ett **l** är oriktigt tillagt i 58—60 **alt**, ordningen mellan två runor har blivit omkastad i 54—57 **ufli**. **o**-runan, som har den yngre formen med bistavarna gående tvärs över huvudstaven, betecknar o-ljud i **b[r]oþur**, därför väl också i 25—29 **morþa**.

Kvinnonamnet *Þyrvi* är i svenska runinskrifter endast sparsamt belagt. Utom i denna sörmländska inskrift förekommer det i tre uppländska (L 76 Focksta, Hagby sn, L 483 Skånella kyrka, L 561 Viby (S:t Olovs sn) och två västgötska (T 92 Blidsbergs kyrka och nyfunnen vid Veland, Väne-Åsaka sn). Ur medeltida källor anför Lundgren och Brate ett enda belägg. Ett mansnamn *Morði* synes f. ö. icke vara känt. *Gunni* är ett kortnamn till mansnamn på *Gunn*- (*Gunnarr*, *Gunnbiorn*, *-ulfr* m. fl.). Det finns i flera andra sörmländska inskrifter (Sö 62, 69, 102, 233, 234). *Halfdan* förekommer även Sö 131, 250 och 272. Om detta namn se E. Wessén, *De nordiska folkstammarna i Beowulf* (1927), s. 46. 50—57 **hilgufli** (för **hilgulfr**) är säkerligen samma namn som Sö 178 **hikkulfr** och Sö 352 **aillkufli**, d. v. s. *Hælgulfr*.

Inskriften är ristad över Morde av hans moder Tyrve och hans tre bröder. Då fadern ej nämnes, beror det sannolikt på att denne redan förut var död.

189. Åkerby, Toresunds sn, Selebo hd.

Pl. 91.

Litteratur: S. Lindqvist, Rapport till riksantikvarien, aug. 1921 (ATA).

Avbildningar: Fotografier av S. Lindqvist och av Brate (ATA).

21—35481. Södermanlands runinskrifter.